

MỘT SỐ ĐỀ XUẤT HOÀN THIỆN CÔNG TÁC ĐẤU THẦU XÂY LẮP CÔNG TRÌNH Ở VIỆT NAM

PHẠM THỊ TRANG

Trường Đại học Bách Khoa, Đại học Đà Nẵng

Tóm tắt:

Để tạo nên sự công bằng và tính minh bạch, đảm bảo tính cạnh tranh cao trong lĩnh vực xây dựng, vấn đề nghiên cứu và hoàn thiện công tác đấu thầu xây dựng cần phải được quan tâm để tạo nên sự phù hợp trong thời kỳ hội nhập toàn cầu hóa hiện nay.

Bài báo đã nghiên cứu quy trình đấu thầu xây lắp nước ta hiện nay, trên cơ sở thực trạng, phân tích kinh nghiệm, so sánh với quy trình đấu thầu của các nước và tổ chức trên thế giới, bài báo đưa ra một số đề xuất nhằm hoàn thiện công tác đấu thầu ở Việt Nam.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Đấu thầu là một phương thức vừa có tính khoa học vừa có tính pháp quy, khách quan mang lại hiệu quả cao, tạo ra sự cạnh tranh lành mạnh và hợp pháp trên thị trường xây dựng. Đó là một điều kiện thiết yếu để đảm bảo sự thành công cho chủ đầu tư thông qua tính tích cực, hiệu quả mang lại là hạ giá thành công trình, tiết kiệm kinh phí đầu tư, sản phẩm xây dựng được đảm bảo về chất lượng và thời hạn xây dựng. Đấu thầu đã thúc đẩy lực lượng sản xuất phát triển, đẩy mạnh phát triển khoa học kỹ thuật trong xây dựng, đổi mới công nghệ thi công từ đó góp phần tích cực thúc đẩy sự nghiệp công nghiệp hoá hiện đại hoá nền kinh tế nhà nước. Trước những bất cập của một số vấn đề hiện nay về công tác đấu thầu thi việc nghiên cứu và hoàn thiện công tác đấu thầu nước ta là một vấn đề hết sức quan trọng.

Quy chế Đấu thầu ra đời đánh dấu một bước tiến mới trong công tác quản lý của nước ta, nó tạo ra một hành lang pháp lý cho việc lựa chọn được các nhà thầu để thực hiện các dự án đầu tư, đồng thời góp phần nâng cao vai trò của chủ đầu tư và tăng cường trách nhiệm của nhà thầu. Thực hiện đấu thầu sẽ tạo được sự công bằng và cạnh tranh giữa các nhà thầu, hạn chế tiêu cực trong việc lựa chọn đơn vị thực hiện và qua đó giảm được chi phí đầu tư, mang lại hiệu quả cho dự án.

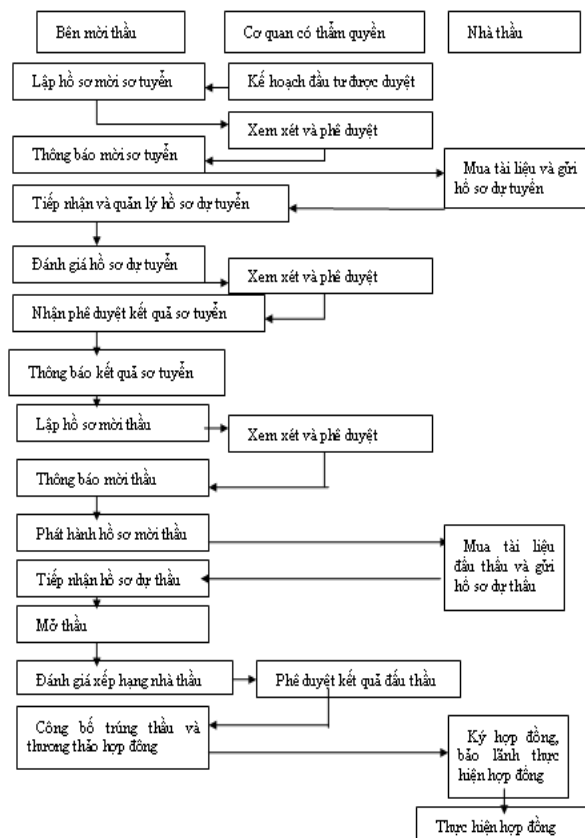
Đã có nhiều tác giả viết về công tác đấu thầu nhưng chỉ là những nghiên cứu tổng quan về đấu thầu mà chưa nêu lên những tồn tại, hạn chế cần phải được hoàn thiện. Do đó bài báo này tập trung nghiên cứu một cách sâu

hơn công tác đấu thầu để từ đó đề xuất hoàn thiện nó.

Bài báo tập trung nghiên cứu, phân tích so sánh quá trình đấu thầu thi công xây lắp công trình giữa Việt Nam và một số nước trên thế giới, từ đó từng bước hoàn thiện quy trình đấu thầu nước ta.

2. CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ ĐẤU THẦU

2.1. Trình tự thực hiện đấu thầu

2.2. Tình hình áp dụng quy trình đấu thầu ở Việt Nam

a. Thực trạng công tác đấu thầu ở nước ta trong những năm qua:

- Phương thức đấu thầu bằng hình thức chỉ định thầu còn được áp dụng khá rộng rãi trong nhóm công trình có vốn đầu tư từ các tổ chức phi chính phủ, quá trình đấu thầu thực hiện còn khép kín dẫn đến hiện tượng thông thầu.
- Chất lượng của hồ sơ mời thầu còn thấp, nhiều bất cập, chưa đáp ứng được yêu cầu đặt ra cho công tác lựa chọn nhà thầu. Các yêu cầu đặt ra trong hồ sơ mời thầu còn mang tính chất chung chung, các tiêu chí đánh giá còn mang tính chất cảm tính và hướng vào một số nhà thầu nào đó làm mất đi tính cạnh tranh và minh bạch trong quá trình lựa chọn nhà thầu.
- Về lập hồ sơ dự thầu, đa số các nhà thầu lập hồ sơ dự thầu theo công nghệ lắp ghép modul. Phần giá dự thầu của các nhà thầu nhiều trường hợp chỉ khác nhau phần thư giảm giá. Phần lớn hồ sơ dự thầu cốt trúng thầu, sau đó khi thực hiện thì bố trí khác cả về nhân sự, cả về biện pháp thi công.

b. Những vấn đề pháp lý và thực tiễn của đấu thầu trong hoạt động xây dựng

- Về phạm vi điều chỉnh và xử lý mối quan hệ giữa Luật đấu thầu với các Luật mang tính chuyên ngành có những điều khoản không thống nhất nên khi áp dụng thường bị trùng chéo gây nảy sinh những ách tắc mâu thuẫn.
- Luật xây dựng đã có điều khoản quy định chặt chẽ nhưng trên thực tế hiện tượng thông thầu giữa các doanh nghiệp xây dựng và giữa bên mời thầu và bên dự thầu vẫn còn tương đối phổ biến, nên cần có giải pháp chống khép kín trong đấu thầu.
- Luật đấu thầu hầu như chỉ quan tâm đến việc quy định hồ sơ mời thầu (HSMT) theo loại hình thi công xây dựng mà không quy định chi tiết cụ thể HSMT cho các loại hình khác mà chúng ta đang áp dụng từng bước trong quá trình hội nhập.
- Về giá trúng thầu cũng phải cần được xem xét. Theo Luật đấu thầu, nhà thầu trúng thầu là nhà thầu có giá đánh giá thấp nhất nhưng không vượt giá gói thầu được duyệt trong kế hoạch đấu thầu. Nguyên tắc này chỉ thích hợp với một vài nước phát triển có trình độ cao.

- Quy định của luật chưa có hướng dẫn cụ thể cho việc hoàn thiện hồ sơ dự thầu (HSDT) nhằm thống nhất phương pháp đánh giá và việc lựa chọn nhà thầu đạt được mục tiêu quản lý của Nhà nước đối với các dự án đầu tư xây dựng.

c. Những tồn tại, hạn chế trong quy định việc đánh giá hồ sơ dự thầu (HSDT) xây lắp hiện nay:

- Trong quy định đánh giá hồ sơ dự thầu xây lắp chưa đưa ra được các tiêu chuẩn và phương pháp phù hợp để đánh giá năng lực, kinh nghiệm của nhà thầu dự thầu nên việc đánh giá còn mang tính chủ quan.
- Việc quy định bước đánh giá về mặt kỹ thuật của gói thầu xây lắp chưa đáp ứng được yêu cầu của việc lựa chọn nhà thầu xây dựng. Phương án kỹ thuật được chọn trong hồ sơ dự thầu chưa chặt chẽ, còn quá sơ sài nên việc áp dụng nó sau khi thắng thầu còn hạn chế do thiếu tính chính xác, tính thực tiễn
- Còn thiếu các hướng dẫn cụ thể trong việc xác định giá đánh giá của hồ sơ dự thầu xây lắp.
- Quy trình tổ chức đánh giá hồ sơ dự thầu xây lắp mất nhiều thời gian, làm tăng thời gian tổ chức đấu thầu và thực hiện gói thầu xây lắp

2.3. Phân tích kinh nghiệm và quy trình đấu thầu của một số nước, tổ chức quốc tế

a. Kinh nghiệm đấu thầu xây dựng của một số nước trên thế giới và tổ chức quốc tế:

- Nga: Quy chế đấu thầu phù hợp cao với quy chế đấu thầu quốc tế, có cơ chế quản lý, giám sát, xử phạt nghiêm minh các hành vi tiêu cực trong đấu thầu.
- Hàn Quốc: Thiết lập một cơ quan tập trung với số lượng cán bộ chuyên gia lớn có nhiệm vụ tổ chức thực hiện đấu thầu tất cả các nhu cầu mua sắm hàng hóa và xây lắp công lớn của đất nước, những nhu cầu mua sắm hàng hóa và xây lắp có giá trị nhỏ cũng được phân cấp rõ ràng.
- Campuchia: Quy chế quản lý đấu thầu do nhà nước ban hành còn khá đơn giản, ngắn gọn, nhưng việc tổ chức đấu thầu được tiến hành một cách tập trung thông qua một hội đồng chuyên trách do Nhà nước chỉ định.
- Ngân hàng thế giới(WB), Ngân hàng phát triển Châu á(ADB): Ban hành riêng rẽ 2 loại văn bản cho hoạt động đấu thầu theo 2 phương

thức đấu thầu xây lắp và đấu thầu mua sắm hàng hóa, quy định rõ tính hợp lệ của nhà thầu, có chính sách rất rõ ràng đối với hành động gian lận và tham nhũng.

b. So sánh quá trình đấu thầu theo quy chế đấu thầu quốc gia và theo hướng dẫn của Ngân hàng phát triển Châu á:

	Việt Nam	Ngân hàng ADB
Về hình thức đấu thầu	Không có quy định về hình thức mua sắm có sự tham gia của cộng đồng(CPP) cho các dự án nhằm mục đích xã hội	Quy định thêm hình thức mua sắm có sự tham gia của cộng đồng(CPP) cho các dự án nhằm mục đích xã hội
Về phương thức đấu thầu	Có phương thức đấu thầu hai giai đoạn hai túi hồ sơ	Có thêm phương thức đấu thầu hai giai đoạn hai phong bì.
Mức chào giá	Chưa đề cập đến chi phí rủi ro của nhà thầu	Muốn nhà thầu nghiên cứu thật kỹ gói thầu, tính đến các rủi ro và biện pháp không chế rủi ro
Số bộ hồ sơ dự thầu	Hồ sơ mời thầu quy định chủ được nộp duy nhất một bộ hồ sơ dự thầu và cho phép đề xuất giải pháp bổ sung giá dự thầu	Cho phép nộp hồ sơ dự thầu thay thế vì ADB mong muốn có được một phương án thay thế tiết kiệm được thời gian và chi phí
Giá dự thầu	Giá dự thầu bị không chế không được vượt quá giá gói thầu được phê duyệt	Hồ sơ dự thầu sẽ không bị bác bỏ nếu giá dự thầu vượt quá mức dự toán có sẵn của cơ quan thực hiện.
Đơn vị thực hiện công tác đấu thầu	Lập tổ chuyên gia giúp việc hoặc thuê công ty tư vấn	Việc lựa chọn đơn vị đảm nhận công tác đấu thầu được thực hiện thông qua đấu thầu cạnh tranh.
Quá trình lập và thực hiện dự án	Nghiên cứu các công ty tư vấn đã tham gia lập dự án không được thiết kế kỹ thuật và các công việc tiếp theo của dự án	Khuyến khích các đơn vị tư vấn thực hiện tất cả các công việc tư vấn của một dự án.

c. Nhận định chung: Qua phân tích kinh nghiệm về công tác đấu thầu ở một số nước trên thế giới, ta thấy nó có những bước tiến mới so với Việt Nam và có cơ chế giám sát tương đối chặt chẽ, tạo nên tính minh bạch và công bằng cao trong hoạt động đấu thầu. Việt nam cần nghiên cứu kỹ quy chế đấu thầu thế giới để có kế hoạch hoàn thiện hơn.

3. MỘT SỐ ĐỀ XUẤT NHẪM HOÀN THIỆN CÔNG TÁC ĐẤU THẦU XÂY LẮP Ở NƯỚC TA

Qua việc phân tích so sánh, trên cơ sở kinh nghiệm đấu thầu của các nước, tổ chức thế giới, ta đưa ra các kiến nghị sau:

- Đối với các quy định về tiêu chuẩn đánh giá hồ sơ dự thầu xây lắp:

+ Cần sửa đổi các quy định về tiêu chuẩn đánh giá hồ sơ dự thầu xây lắp theo

hướng Chủ đầu tư xem xét mức độ đáp ứng về kinh nghiệm, năng lực của nhà thầu so với yêu cầu công việc cần thực hiện.

+ Việc đề ra các tiêu chuẩn đánh giá về mặt kỹ thuật cần được đánh giá về sự phù hợp giữa các giải pháp kỹ thuật thi công, biện pháp tổ chức tổng mặt bằng thi công xây dựng với tiến độ thi công và giá thầu được đề xuất.

+ Nhà nước cần có văn bản hướng dẫn cụ thể để xây dựng các tiêu chuẩn và phương pháp đánh giá cụ thể hồ sơ dự thầu, tránh việc đánh giá mang nặng tính chủ quan của bên mời thầu.

- Đối với các quy định về phương pháp xét thầu xây lắp: Xem xét đánh giá đồng thời các đề xuất về mặt kỹ thuật của gói thầu với việc đánh giá các đề xuất khác về tiến độ thực hiện, mức độ đảm bảo về chất lượng, giá dự thầu...khi xét thầu cho phép giảm bớt các bước trong quy trình xét thầu, qua đó rút ngắn thời gian tổ chức đấu thầu và tiến độ thực hiện dự án.

- Phải có một cơ chế quản lý, giám sát, xử phạt nghiêm minh các hành vi tiêu cực trong các hoạt động đấu thầu.

- Có thể quy định cho phép nộp hồ sơ dự thầu thay thế để có thể có được phương án tiết kiệm được thời gian và chi phí.

- Do chưa tính các yếu tố rủi ro, lãi suất, khả năng cạnh tranh xảy ra có thể xảy ra nên hồ sơ dự thầu vượt quá mức dự toán vẫn có thể được tiếp tục xem xét.

- Do tình hình giá cả thị trường luôn biến động, thời gian thi công công trình xây dựng thường kéo dài nên luật cần có quy định chặt chẽ hơn về việc xác định giá, xác định phương án kỹ thuật, ...để tránh rủi ro cho nhà thầu và đảm bảo tính minh bạch trong thanh quyết toán vốn xây dựng công trình.

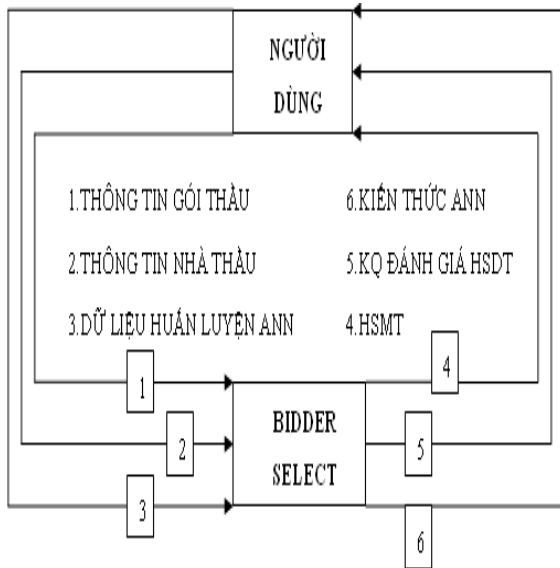
- Khi tuyển chọn tư vấn thực hiện công tác đấu thầu phải nên qua đấu thầu cạnh tranh để lựa chọn được đơn vị tư vấn đủ năng lực, kinh nghiệm và đạo đức.

- Có thể nghiên cứu ứng dụng mạng Noron nhân tạo vào công tác đấu thầu:

+ Một trong những khía cạnh quan trọng nhất của đấu thầu là việc xét thầu một cách công bằng, chính xác và minh bạch, đạt được hiệu quả về kinh tế.

+ Vai trò của tổ chuyên gia được đánh giá là rất quan trọng trong quá trình xét thầu. Tuy nhiên trong điều kiện thực tế đôi lúc những chuyên gia này cũng gặp phải lúng túng

trong việc đưa ra quyết định, hoặc chủ đầu tư không có điều kiện để mời được những chuyên gia phù hợp. Do đó việc áp dụng trí tuệ nhân tạo hiện nay là lĩnh vực nên được nghiên cứu áp dụng rộng rãi trong hoạt động đấu thầu xây lắp.

Hình 2: Sơ đồ tổng quát của BIDDERS SELECT

4. TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Đặng Văn Dừa (2009), *Chuyên đề Đấu thầu quốc tế về xây dựng*, Đại học xây dựng Hà Nội.
- [2] Trần Thị Bạch Diệp, *Bài giảng Kinh tế xây dựng*, Đại học Bách khoa Đà Nẵng.
- [3] Phạm Hồng Luân, Phạm Trường Giang, *Nghiên cứu ứng dụng trí tuệ nhân tạo- Mạng nơtron nhân tạo- Hỗ trợ công tác chọn thầu thi công theo quy trình đấu thầu Việt Nam*, Đại học Bách khoa- Đại học quốc gia TP Hồ Chí Minh.
- [4] Nguyễn Đức Mạnh, *Bài giảng Lý luận chung về đấu thầu và lập hồ sơ dự thầu trong hoạt động xây dựng*, Đại học Giao thông vận tải Hà Nội.
- [5] International Federation Of Consulting Engineers, *Conditions Of Contract FIDIC For Construction*, Ha Noi 2001.
- [6] Guidelines on the use of Consultants by Asia Development Bank and its Borrowers.
- [7] Asia Development Bank, *Procurement-Guidelines*, 2006.
- [8] Luật xây dựng số 16/2003/QH11 ngày 26/11/2003 của Quốc hội khoá XI, kỳ họp thứ 4.
- [9] Luật Đấu thầu số 61/2005/QH11;
- [10] Nghị định 111/2006/NĐ-CP ngày 29/9/2006 của Chính phủ Hướng dẫn thi hành Luật Đấu thầu và lựa chọn nhà thầu xây dựng theo Luật Xây dựng;

ABSTRACT

SOME SUGGESTIONS FINISHING WORK BIDDING BUILD PROJECT IN VIETNAM

To create fairness and transparency, ensuring competitive in the field of construction, issues research and complete construction bidding work should be concerned to create the appropriate period integration of globalization today..

The article studies the bidding process for construction and installation of water is present, based on the actual situation, analysis of experience, compared with the bidding process of the countries and organizations around the world, the article offers some suggested to improve the work of bidding in Vietnam